

ΑΠΟΓΕΜΑΤΙΑΝΗ

9 Απριλίου.

Ο μῆνας τῶν μηνῶν, ἀλήθεια! τῆς θαλασσίας Ἀρροδίτης ὁ Ἀπειλης! τῆς ζωῆς ὁ νέος χυμός, ποὺ ἀνακρύει μὲ τὴν δημιουργικήν του περίστειαν ἀπὸ τοὺς καλποὺς τῆς ἀψύχου οὐλῆς—μηχανικῶς—καὶ ἀπὸ τῶν ἐμψύχων τὰ σπλάχνα—καὶ πάλιν μηχανικῶς. Οἱ μεγάλοι τῆς ζωῆς μας θεοὶ ή Πείνα καὶ ὁ Ἔρως δεσποτικοὶ μᾶς ζητοῦν τρόχ τὰς καλυτέρας θυσίας μας· μπορεῖ ὁ ὄρος «Πείνα» νὰ ἐκφράζῃ ὅληγον βανκαρισμὸν, τοι ἄλλοι ὄνομαζουν: ἔνστικτον τῆς συντηρήσεως· μπορεῖ ἡ λέξις «Ἐρως» καθὼς τὴν ἐξιδαινίευσεν ἡ κοινὴ ἀντίληψις, νὰ εἴναι πολὺν ὑψηλὴν πάλιν διὰ νὰ ἐκφράσῃ τὸ: ἔνστικτον τῆς δικιωνίσεως μας, τὴν κωφὴν δίψαν νὰ παρατείνωμεν τὸ ἐγώ μας πέραν τοῦ ἐγώ μας· αἱ λέξεις θὰ εἴναι πάντοτε λέξεις, ἀλλὰ τὰ πράγματα μένουν αἰώνια. Μήπως, ὅσον καὶ ἀν μᾶς ἐκπλήττει ἡ ἀντίθεσις τῶν λέξεων, μήπως καὶ ὁ Θάνατος δὲν εἴναι μία ἀλλοτροπικὴ μόνον μορφὴ τῆς Ζωῆς; Δὲν εἴναι ἡ ζωὴ ποὺ σκοτώνει πολλές φορές μὲ τὴν περίστειαν, ὅπως ἀλλεὶ τόσες μὲ τὴν ἴσχυντην καὶ τὴν ἀτροφίαν τῆς; Τὸ κόσμος καὶ τὸ ἀτομον σκέπτεται ὅπως μπορεῖ νὰ σκέπτεται. Μὰ ἀλήθεια «ἡ ἀνοίξις ποὺ ξενκνθίζει ἐπάνω εἰς τοὺς τάρους μας εἴναι εἰκὼν ποὺ πρέπει νὰ μᾶς ἀρέσει»...

Οἱ θάνατοι οἱ τραγικοὶ, τῶν μεγάλων ἀνδρῶν ἡ τῶν ἀώρων ὑπάρξεων, μέσα εἰς τὸ μεγαλείον τῆς δράσεώς των, ἡ μέσα εἰς τὴν τρυπεροτέραν των ἐξάγοντιν, θὰ πνίγουν καὶ θὰ ζεστίζουν πάντοτε τὰς καρδίας μας. Ο κολοσσὸς τοῦ μεγαλείου, ποὺ ἀπωλέσθη ἐν τῷ προσώπῳ ἐνός Τρικούπη, μετεβλήθη εἰς κολοσσὸν λύπης καὶ ὁδύνης ποὺ ἐπικάθεται στὰ στήθη ἐπάνω. Τὸ ζέρω ὅτι αὐτὴ ἡ λύπη, τόσον ἀμετρος τόσον ἀληθινὴ, εἴναι τίποτε ἄλλο παρά ἐγωϊσμὸς καὶ αὐτὴ καὶ μ' ὅλους τοὺς πομπώδεις τίτλους ποὺ περιβάλλομεν αὐτὸν τὸ αἰσθήμα, ἀς συλλογισθῆ κανεὶς νὰ μού εἴπῃ ὃν κλαίωμεν πράγματι τὴν ἀπώλειαν Τοῦ ἡ τὴν ἀπώλειαν μας· ἀν σπαχαττώμεθα διότι ἐγάθη Ἐκείνος, ἡ διότι τὸν ἐγάστημεν ἡμεῖς. "Α! βλέπετε... ἐκείνος ὁ ἀπλός, ὁ ἀρελῆς ἀνθρώπος τοῦ Ηειραϊώς, ποὺ ἐπειρήθη νὰ θέσῃ τέρμα εἰς τὴν ζωὴν του, συνεπείχ τῆς ἀπώλειας αὐτῆς, ἐκείνος μού παρουσιάζει συγκεντρωμένην ὀλην τὴν ποίησιν τὴν ἡρωϊκὴν τῆς ἀληθινῆς λύπης, ὀλόκληρον τὴν ἐποιείν τῆς σκυλίτειας ἀφοσιώσεως ἀποκάτω ἀπὸ τὸ τουράρι ἐνός ἀνθρώπου. Όλίγα πράγματα αἰσθάνθηκαν εἰς αὐτὸν τὸν κόσμον τόσο βαθιά, ὀλίγης φρικιάσεις τοικύται θυμυκασμοῦ ἔφθασαν ὡς τὸ μυκλὸ τῶν κοκκάλων μου· πρᾶξις ποὺ δὲν μετρεῖται μὲ τὸν πῆγμα τῆς κοινῆς ἀντιλήψεως! Ισως δὲν εἴναι πολὺ σπανία εἰς τὰς σελίδας

τῆς ιστορίας, ίσως εἴναι ἀπλούστατα καὶ παθολογική· δὲν θὰ παύῃ δι' αὐτὸν νὰ μοῦ γεμίζῃ δάκρυα τὰ μάτια, καὶ ὅταν ἀκόμη πρόκειται διὰ τὸν διάδοχον ξεφνα τοῦ Γάλλων, τὸν γηραιὸν ἐκείνον. "Οθωνα, ἐπὶ τῆς πυρᾶς τοῦ ὄποιου ἀπεσφάγησαν μόνοι των τόσοι του ὄπαδοι καὶ στρατιῶται, ἂν καὶ καθὼς λέγει καὶ ὁ Πλούταρχος, οὔτε κανέναν πειραφέντα κακὸν εἶδον ἐκ μέρους του, οὔτε κανέναν κακὸν ἐφοδιοῦντο μήπως πάθωσι ὑπὸ τοῦ διαδόχου του...

Οἱ έκουσιοι θάνατοι! αὐτὰ τὰ θλιβερὰ καὶ ἀσύνοδευτα ἔξοδια τῆς ζωῆς! πῶς ταράττουν τὰς συνειδήσεις καὶ πόσον συγκινητικῶς διαθέτουν τὰς κακρδίας! διότι πάντοτε σεβόμεθα τὸν θάνατον ἡ τὸν νεκρὸν, ἀδιάφορον ύπ' οἰανδήποτε μορφὴν καὶ ἀν παρουσιάζεται· καὶ μάτην μᾶς ἔξαναγκάζουν νὰ φορούμαρψεν αὐτὴν τὴν ἔστικτην συμπάθειάν μας, μέσα εἰς τὰ μολυβένια καλούπια τοῦ δογματισμοῦ. "Ολοι βιοπαλισταὶ τοῦ κοινοῦ ἀγῶνος τῆς ὑπάρξεως, ἀποθέλεπομεν εὐλαβῶς πρὸς τὰ θύματά του, Νὰ εἰμπορούσμεν νὰ παρακολουθήσωμεν ὅλας τὰς ἐνδομέρχους τραγῳδίας ποὺ θὰ παρεστάθησαν μέσα εἰς τὴν κεφαλὴν τοῦ πτωχοῦ ἵκτρου Κάλφογλου, τοῦ θύματος τῆς τελευταίας Κυριακῆς, ἀφ' ἡς στιγμῆς ἥρχισεν ἡ ἐνδομέρτερος κύνησις τοῦ ἀπαυτίου του σχεδίου ἔως τὴν ὕσχαν ποὺ ἐσπειρώθη ὡς τετέλεσμένον γεγονός! Μᾶς εἶπον ὅτι ἐπηλθεν διατάραξης, ἐκτροχιασμὸς τῆς ἐγκεφαλικῆς του μηχανῆς! καὶ θέλομεν νὰ τὸ πιστεύσωμεν καὶ δι! αὐτὴν ὡς καὶ διὰ κάθε ἄλλην ὄμοιαν περίστασιν· εἴναι πολὺ παρήγορον αὐτό. Καὶ ἔπειτα... ὅλαι αὐτοὶ αἱ μυκήραι ιστορίαι ἐκπνέουν εἰς ἣν ὀλιγόστιχον διάφορον ἡ γρονικὸν τοῦ δημοσιογραφικοῦ τύπου.

Μὰ αὐτὸς, ἀλήθεια, ὁ καθημερινός μας τύπος ἐδῶ, δὲν αἰσθάνεται νὰ τοῦ λείπῃ τίποτε τίποτε, τὸ παραχωρόν; Είναι ὅλως διόλου εὐχαριστημένος ἀπὸ τὸν ἔχυτάν του; Αὐτὸ φαίνεται (καὶ τὸν μακαρίζομεν) ἀφοῦ δὲν δεικνύει κακίαν τάσιν πρὸς κακίαν βελτίωσιν. "Αδιάφορον ἀν πολὺς κόσμος τὸν εύρισκει πῶς παράχυσιτε λιγάκι μέ παλαιωμένο καὶ τρισμεταχειρισμένο γάντι· ἀδιάφορον ἀν νομίζουν ὅτι φέρει εἰς τὴν φάγιν τοῦ τὸ σᾶλι τῆς σχολαστικότητος καὶ τοῦ δασκαλισμοῦ τῆς παρέλθοντος γενεᾶς. "Αδιάφορον ἀν οἱ πολλοὶ ἡ οἱ ὀλίγοι ποὺ τὸν ἀναγνινώσκουν κανονιεύουν νὰ πάθουν δυσπεψίαν ἀπὸ τὰς ἀτελευτήτους περιόδους τοῦ «Πολιτικοῦ δελτίου» του μὲ τὰ ἐπιδεικτικά του ἐλέγειριανά. "Η σοβαρότης, φίλοι μου, ἡ σοβαρότης. "Ας πολλαπλασιάζουν τὰ ἀττικὰ φύλλα τοὺς ἀναγνώστας των μὲ τὸ ἐλαφρῶς εὐπάρυφον τῆς περιθολῆς των. "Ας κάμνη θαύματα κατακτήσεων καὶ ἐπιτυχίας ἡ δημοσιογραφικὴ πέννα κάτω ἀπὸ τὰ δάκτυλα τὰ κομψά καὶ τύλιγιστα ἐνός Καμπούρουγλου, ἡ 'Αννίνου, ἡ Γαβριηλίδου, ἡ Κα-

πλακάνου ή Λυκούδη ή Σπηλιωτοπούλου ή τόσων, τόσων ἄλλων παλαιοτέρων και νεωτέρων. 'Εδώ... άρκουμεθα μὲ τὸ παλαιὸν πτερὸν τῆς χήνας, μὲ τὸν βαριβάκινον χάρτην τοῦ προπαρελθόντος αἰώνος και μὲ τὰ ἔωλκ μαχείρευματα τῆς μεσαιωνικῆς χύτρας. 'Ακούσατε το και πιστεύσατε το· η πρώτη σύστασις ποὺ γίνεται εἰς κάπιο μεγαλώνυμον φύλλον ἐδῶ, ὅταν προσλάθῃ νέον συνεργάτην, εἰναι νὰ ἔκτεινῃ τὰς περιόδους του εἰς ὅσον τὸ δυνατὸν σεβαστώτερον μῆκος! εἶναι, βλέπετε, ἀπαραίτητον στογείον καλλιεπεῖς αὐτῷ. 'Ω κακύμενε Μοῖρας Μπαρζέ! ποὺ εἰσει νὰ θυμάσῃς αὐτὸς τὰς τανίας, αὐτοὺς τοὺς ἑλμινθας τοῦ ὕφους, ποὺ τόσον νικηφόρως ἐκομμάτισες, ἐκεὶ σὲ σᾶς! ἐδῶ θὰ τὸ καταρθωνες;

Ι. ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΟΣ

ΑΝΑΛΕΚΤΑ

Πήγε και οι 'Ολυμπιακοὶ ἀγῶνες. Τελείωσε και αὐτὴ ή φασκρία. Και τώρα, ποὺ ἐπέστρεψαν οἱ παραπάνω ἀπὸ κείνους ποὺ πήγαν, ἀργίσαμε δεξιὰ και ἀριστερὰ νάκονυμε τὸ συνειθισμένο «ἄγαμάσημα». ὅπως τώπε ο Χρονογράφος.

'Απ' ὅτα δύως ἀκούω νὰ λένε φάνεται πῶς τὴν παραπάνω αἰσθησι ἔκκριεις ή νίκη τοῦ Λούη στὸν Μαραθώνιο. Αυθηκαν πειὰ οἱ γλώσσες και δός του ἀπαριθμοῦν γιλικάδιο ἐπιχειρήματα διὰ νὰ ἀποδείξουν τὴν σπουδαιότητα τῆς νίκης.

— Και οι εἰκοσιπέντε γιλιάδες;

Αύτό είναι τὸ σπουδαιότερο ἐπιχείρημα τους.

Και ἄλλο: «ὁ πρώτος Μαραθωνογάχος ἂμα ἀνήγγειλε τὴν νίκην ἔπεισε ἀπνους, λένε αὐτὸς ἀπ' ἐνκντίας μετὰ μισή ὥρα ἡταν στὸ πόδι».

Αὐτὴ ή βεβήλωσις βέβαια δὲν προδίδει κακεντρέγειαν οὔτε ἄλλο παρόμοιον παρὰ τὴν ἀπλούστητην ἐκείνων ποὺ τὸ λένε.

Τὸ βέβαιον είναι πῶς ή Μοῖρα του ἔτρεξε γρηγορότερης ἀπὸ κείνον, γιατὶ μόλις ἔφθισε στὸ στάδιο νικητὴς και σὰν βρογή ἀρχίσαν νὰ πέρτουν τὰ δώρα.

Πρώτα-πρώτα δυὸς (ἄν σχι περισσότερο) φιλιά, ποὺ τοῦδωκαν δυὸς ἐγγλέζες, δειγμα τοῦ θυμαρισμοῦ των. 'Γιτερα. κακμπόσεις γιλιάδες δραγμές και τόσες ἄλλες διαχύρων εἰδῶν προσφορές, ποὺ τοῦ ἐξησφάλησαν τὴ ζωὴν του.

"Αν βάλῃ λοιπὸν ολ' αὐτὰ κανεῖς ἀπ' τὸ ἔνα μέρος τῆς ζυγκριδῆς και ἀπ' τὸ ἄλλο μέρος τὸ κατόρθωμά του, ποὺ θὰ βαρχίνη παραπάνω! και μάλιστα ἀλάζη κανεῖς ὑπ' ὅψει ἄλλους ποὺ ολη τους τὴ ζωὴν κοπιάζουν τόσο και κατορθώνουν τόσα διὰ τοὺς ἄλλους και διὰ τὸν ἔκυπτο τους τίποτε...

Μεικές γυναίκες, ποὺ ἀκούουσαν νὰ μιλοῦν γι' αὐτὸν, τὸν βρίσκουν περιζήτητο γαμπρό. Θαρρῶ δύως πῶς

ὅπια σκεφθῇ νὰ τὸν πάρῃ δὲν θὰ τον πολυδιη μὲ καλὸ μάτι, γιατὶ οἱ γυναίκες δὲν εἶναι πολὺ εὐχαριστημένες ὅταν τρέλουν... πολὺ οἱ ἀνδρες των ἔξω.

* * *

Οἱ κακύμενες οἱ γυναίκες τι δὲν ὑποφέρουν στὴν 'Αθηναϊκάν διὰ ν' ἄλλαζον τὸ χρῶμα τους!

'Επι τρεῖς μῆνας μνήσκουν κλεισμένες σ' ἔνα ιδιαίτερο μέρος ὅπου σκεπάζουν τὸ κεφάλι τους και καπνίζονται μὲ κάτι μυρωδατα φυτά, ποὺ ἔχουν τὴν ιδιότητα νὰ καταστρέψουν τὴν ἐπιδερμίδα και νὰ τὴν ἀνηνεύσουν. Φυσικά ή νέα ἐπιδερμίδα ἔχει πειστὸντο χρῶμα. 'Αλλ' ολη κυτὴ ή ἐργασία τὴν καταβάλλει πολὺ. 'Ως έκ τούτου οἱ συγγενεῖς της φροντίζουν νὰ τέσ προετοιμάζουν δυναμωτικάς τροφές.

Πέσσο πειστὸντο εὔκολα τὸ κατορθώνουν οἱ δικές μας!

* * *

Τι εὔκολα ποὺ συνέθετε τὰ ἔργα του ὁ Δονιζέτης! Γι' αὐτὸς, καθὼς λένε οἱ μουσικολογιώτατοι στὰ ἔργα του βρίσκονται λάθος ἀσυγχώρητα.

Μὰ εἶχε και πολλὰ ἄλλα προτερήματα ἡταν ζωγράφος, ἀρχιτέκτων και ποιητής ἀρκετὰ καλός. 'Ηταν ἐν ἀπὸ κείνα τὰ τέλεια πνεύματα, ποὺ δὲν φαίνονται πολὺ σπάνια στὴν ἀνθρώπινη τέχνη. 'Ιταλία.

Τὸ πειστὸντο τοῦ κατόρθωμας ἡταν ποὺ κατώρθωσε, σὲ δύο φορές ποὺ ἀκούσει ἔνα μελόδραμα τοῦ Μέτρου, νὰ τὸ γράψῃ ἀπ' τὴν ἀρχὴν ὡς τὸ τέλος γωρίς λαθοίς. Αύτό του τὸ μνημονικὸ ἐξηγεῖ πῶς μέσα στὰ μουσικά γήματά του τόσο συγκὰ ἀπαντούν κομμάτια ποὺ παρουσιάζουν μὲ τοῦ Ροσσίνη και τοῦ Μπελλίνη.

* * *

Τὸ ἔκαμψεν ἀρά γε ἐπίτιθες; Ποιός ζέρει. 'Ἐν πάσῃ περιπτώσει δὲν ἥλπιζε μ' αὐτὰ νὰ κερδίσῃ τὴν δέξιαν ποὺ ἀνήκει στοὺς συναδέλφους του. "Ιταλία και ἀπλὴ ιδιοτροπία.

Παρούσην ιδιοτροπία εἶχε κάπιοις ἀπὸ τους νεωτέρους γάλλους ποιητὰς, οὓς και πολὺ γνωστός. Αύτος παράτησε τὴν ποίησι και ἔγεινε... ὑποδηματοποιός.

'Ο πατέρος του, λέγει, ἡταν αὐτὴς τῆς τέχνης, ὥστε ὅταν ἀκόμη ἡταν παιδί και αὐτὸς ἀπέκτησε ὀλίγα στοιχεῖα τῆς τέχνης ἐκεῖ ποὺ ἔθλεπε τοὺς ἔργατας νὰ δουλεύσουν.

Κατόπιν δύως, ὅταν ἤρχισε νὰ σπουδάζῃ, τὰ ζέρεις οὐλως διόλου και τώρα, ποὺ ἀποφάσισε νὰ ἐπαγγελθῇ αὐτὴν τὴν τέχνην ἤρχισε πάλι νὰ μανθάνῃ.

Τούλαχιστον, ἔν την κανένας καλὸς τεχνίτης, ἔξηγειτο κάπως αὐτὴ ή ιδιοτροπία του ἄλλ' ἔτσι...

Φαίνεται δύως οὗτοι κακλύτεροι είναι νὰ μπαλώνῃ κανεῖς παληὰ παπούτσια παρὰ ἀτεχνους στίχους, γιατὶ ο νεοφύτος μπαλοτής είναι πολὺ πειστὸντο κατηριστημένος ἀπ' τὴν νέα του τέχνη.

* * *